

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๙
วันอังคาร ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๖. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายบรรชิต สิงห์เสนี	(ลาการประชุม)
---------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้ออรอด

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๑ วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๓ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๖ วันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๘ วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๙ วันจันทร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐ วันอังคาร ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๑ วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๒ วันอังคาร ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๓ วันพุธ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๔ วันจันทร์ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๕ วันอังคาร ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๖ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๗ วันศุกร์ ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๘ วันจันทร์ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

๓.๑ หรือแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมมีการพิจารณาเรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านต่างๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดกลุ่มบุคคลด้านต่างๆ ยึดสืบกลุ่ม โดยประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดกลุ่มบุคคลเป็นเพียงแนวคิด หากในอนาคตพบว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกลุ่มใดเข้ามาก็สามารถกระทำได้ โดยการจัดกลุ่มดังกล่าวจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง และเสนอให้ตัดความว่า “นอกจากข้อ ๑๕, ๑๖ หรือ ๑๗” ในข้อ ๒๐ ออก

มีการถามสอบถามว่า ข้อ ๘ ด้านกลไก หรือป้าไม้ และข้อ ๙ ด้านบุคคล หรือประมง มีความหมายอย่างไร

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ทั้งข้อ ๘ และข้อ ๙ คืออย่างหนึ่งอย่างใดไม่ต้องเป็นทั้งสองอย่าง

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า เดิมข้อ ๘ และข้อ ๙ คือ กลุ่มเกษตรกร ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่มาก จึงแยกออกมาเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เกี่ยวกับพืชคือ ข้อ ๘ ด้านกลีกรม หรือป่าไม้ และกลุ่มที่เกี่ยวกับสัตว์คือ ข้อ ๙ ด้านปศุสัตว์ หรือประมง

ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการจัดกลุ่มบุคคลด้านต่างๆ ๒๐ กลุ่ม ดังนี้

บุคคลธรรมดาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ตาม ๑ - ๑๙ หรือบุคคลธรรมดา ผู้ทำงานหรือเคยทำงานในองค์กรตาม ๒๐

๑. ด้านการบริหาร ความมั่นคง หรือการต่างประเทศ
๒. ด้านกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม
๓. ด้านการบัญชี การเงิน การคลัง หรืองบประมาณ
๔. ด้านการศึกษาหรือวิจัย
๕. ด้านการสาธารณสุข
๖. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๗. ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม วรรณกรรม การแสดง หรือการกีฬา
๘. ด้านกลีกรม หรือป่าไม้
๙. ด้านปศุสัตว์ หรือประมง
๑๐. ด้านลูกจ้าง ผู้ใช้แรงงาน องค์กรลูกจ้าง หรือองค์กรนายจ้าง
๑๑. ด้านคุ้มครองผู้บริโภค การสื่อสาร สื่อสารมวลชน
๑๒. ด้านผู้ประกอบการธุรกิจ การค้า และการธนาคาร
๑๓. ด้านผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
๑๔. ด้านผู้ประกอบการวิชาชีพ
๑๕. ด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง ที่อยู่อาศัย หรือการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์
๑๖. ด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือพลังงาน
๑๗. ด้านองค์กรชุมชน
๑๘. ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือสตรี (เฉพาะตัวผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือสตรี)
๑๙. ด้านอาชีพอิสระ
๒๐. ด้านประชาสังคม

๓.๒ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ....

ที่ประชุมพิจารณาบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ในส่วนที่ ๓ วุฒิสภา โดยเริ่มตั้งแต่ข้อส่วนเป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา

“ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๓ วุฒิสภา โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๘

“มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของสังคมอย่างทั่วถึง หรือทำงานหรือเคยทำงานในองค์กรภาคประชาสังคม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใด อันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ ในระหว่างนั้น ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรแยกกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากกัน เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง แต่มีที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยผู้สมัครเลือกกันเอง เหตุที่มีการรวมกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับด้วย จึงบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ดังนั้น เมื่อที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง จึงเห็นควรให้แยกกฎหมายทั้งสองฉบับออกจากกัน

- หากมีการแยกกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็ต้องปรับแก้ไขร่างมาตราที่เกี่ยวกับการให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ โดยต้องเพิ่มกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นอีกฉบับหนึ่งด้วย

- เมื่อพิจารณาเนื้อหาของร่างมาตรา ๑๐๘ ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่ในกฎหมายลำดับรองจะไปบัญญัติแยกกลุ่มต่างๆ ไว้ ในกรณีดังกล่าวอาจมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายลำดับรองในลักษณะที่เป็นการขยายความรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างมาตรา ๑๐๘ ควรบัญญัติเนื้อความที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อป้องกันการตีความเกินไปกว่าที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

- เสนอให้ตัดความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๑๐๘ ความว่า “...เคยทำงานหรือเคยทำงานในองค์กรภาคประชาสังคม...” ออก เนื่องจากองค์กรภาคประชาสังคมเป็นรายละเอียดในการแยกกลุ่มจากทั้งหมดยี่สิบกลุ่ม ควรไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง

- เสนอให้แก้ไขความว่า “...ซึ่งมาจากการเลือกตั้งกันเอง...” เป็น “...ซึ่งมาจากการเลือกกันเอง...” เนื่องจากที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

- กระบวนการเลือกกันเองจะไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง และวิธีการเลือกกันเองให้ใช้วิธีการเลือกแบบไขว้ข้ามกลุ่ม โดยห้ามมิให้ลงคะแนนเลือกกันเองภายในกลุ่มของตน ดังนั้น จึงควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าวิธีการเลือกกันเองสามารถกำหนดโดยกฎหมายลำดับรองได้

- ในกรณีที่คะแนนเสียงในการเลือกกันเองในระดับอำเภอเท่ากัน สามารถใช้วิธีการจับสลากได้หรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่า การจับสลากเป็นหลักการทั่วไปในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ดังนั้น ในกรณีของการเลือกกันเองของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา หากมีคะแนนเสียงเท่ากันก็สามารถใช้วิธีการจับสลากได้ รวมไปถึงกรณีที่อาจมีกลไกในการคัดกรองผู้สมัครด้วยวิธีการจับสลากก็สามารถทำได้ ไม่ต้องห้ามตามร่างมาตรานี้ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคัดกรองจะบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง

- ควรบัญญัติเรื่องบัญชีสำรองของสมาชิกวุฒิสภาไว้ในวรรคสอง ของร่างมาตรา ๑๐๘ ด้วย เนื่องจากเมื่อตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาว่างลงจะได้ไม่ต้องเริ่มกระบวนการเลือกกันเองใหม่อีก สามารถนำบัญชีสำรองขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างได้ทันที

- ความในตอนท้ายของวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ ความว่า “...หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้” หมายถึง กรณีอาจมีการใช้วิธีการจับสลากหรือวิธีการทำแบบทดสอบ ซึ่งตัวของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้คัดกรองก็สามารถทำได้

ท้ายที่สุด ที่ประชุมเห็นชอบให้แก้ไขความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๐๘ เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใด อันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ ในระหว่งวาระนั้น ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ การแบ่งกลุ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการทำงานด้านต่างๆ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในกฎหมายลำดับรองควรบัญญัติให้ชัดเจนถึงกรณีที่ไม่มียรายชื่อในบัญชีสำรองของกลุ่มใด หรือมีการเลื่อนรายชื่อสำรองจนหมดบัญชีแล้ว อาจใช้วิธีการจับสลากระหว่างกลุ่มอื่นที่ขึ้นบัญชีสำรองเอาไว้มาแทนตำแหน่งที่ว่างในกลุ่มนั้นๆ หรือจะใช้วิธีการเลือกกันเองระหว่างบุคคลที่ขึ้นบัญชีสำรองของกลุ่มอื่นๆ ก็ได้

- ในกรณีที่มีการลาออกโดยมีเจตนาเพื่อให้บุคคลที่ขึ้นบัญชีสำรองไว้มาแทนตำแหน่งของตน จะมีบทบัญญัติเพื่อเอาผิดกับบุคคลดังกล่าวหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่า การลาออกเป็นสิทธิพื้นฐานของบุคคล ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติเอาผิดกับบุคคลที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ที่ประชุมเห็นควรให้นำความในวรรคสองเดิมของร่างมาตรา ๑๐๘ มาบัญญัติเพิ่มความเป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๑๐๘ และให้มีการแก้ไขโดยการเพิ่มความในเรื่องบัญชีสำรองเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขความในวรรคสองด้วย โดยในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องดำเนินการคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ แต่ให้ใช้บุคคลที่มีรายชื่อสำรองขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างลงได้ ความในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใด อันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ ของสังคมอย่างทั่วถึง หรือที่ทำงานหรือเคยที่ทำงานในองค์กรภาคประชาสังคม ทั้งนี้ ตมทที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้กำหนดไว้

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใด อันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ ในระหว่งวาระนั้น ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ การแบ่งกลุ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการทำงานด้านต่างๆ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใด อันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

มาตรา ๑๐๙

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้ง
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านที่สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าสิบปี

ข. ลักษณะต้องห้าม

- (๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗)
- (๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- (๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- (๕) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๗) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้นำคุณสมบัติของรัฐมนตรีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และต้องไม่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง มาบัญญัติในคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา

- เห็นควรให้มีแก้ไขคำว่า “เลือกตั้ง” ในถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ทุกแห่งของร่างมาตรา ๑๐๙ โดยให้ตัดคำว่า “ตั้ง” ออก เนื่องจากที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

- การบัญญัติเรื่องคุณสมบัติใน “(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า” อาจส่งผลทำให้ประชาชนชาวบ้านซึ่งมีความรู้ความสามารถไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้

- การบัญญัติเรื่องคุณสมบัติใน “(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” อาจเป็นการจำกัดสิทธิในเรื่องคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกวุฒิสภามากเกินไป

- ผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาควรมีคุณสมบัติที่สูงกว่าคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเสนอให้คงความใน ก. (๓) ไว้

- ควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่เป็นประชาชนชาวบ้านเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ด้วย และสอบถามว่าผู้ที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์จะมีคุณสมบัติตาม ก. (๓) ด้วยหรือไม่

- การกำหนดความใน ก. (๓) จะทำให้เกิดปัญหาในการคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มลูกจ้าง หรือกลุ่มเกษตรกรได้ เนื่องจากกลุ่มอาชีพดังกล่าวอาจมีผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวนน้อย

- เสนอให้ใช้คำว่า “ได้รับปริญญาตรี” แทน ซึ่งจะหมายถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและผู้ได้รับปริญญาบัตรเกิตติมศักดิ์ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน ก. (๓) ต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่รวมถึงผู้ที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ เมื่อต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากผู้ที่มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญแล้ว ไม่จำเป็นต้องนำเรื่องการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากำหนดเป็นคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า วุฒิสภาควรประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายและแต่งตั้งกรรมการในองค์กรอิสระ ซึ่งผู้ที่ได้รับปริญญาบัตรอาจจะไม่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างแท้จริง และยังคงเกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพของผู้ที่ได้รับปริญญาบัตรด้วย จึงเสนอให้ตัดความใน ก. (๓) ออก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องความรู้ความเชี่ยวชาญมีความสำคัญมากกว่าการได้รับปริญญาบัตร และสอบถามว่า ความใน ก. (๔) หมายถึงผู้ที่ต้องการซึ่งต้องพิจารณาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบปีด้วยหรือไม่

- เสนอให้รวมความใน ก. (๓) และ ก. (๔) ไว้ด้วยกัน
  - ควรกำหนดให้ประชาชนชาวบ้านสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ด้วย ส่วนการตัดความใน ก. (๓) อาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องมาตรฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาได้
  - การกำหนดความใน ก. (๓) ไว้ จะเป็นการตัดโอกาสของผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้
  - ควรกำหนดเรื่องที่เป็นหลักการสำคัญไว้ในร่างรัฐธรรมนูญและไม่ควรกำหนดเรื่องที่เป็นข้อยกเว้นให้กับบุคคลบางกลุ่มซึ่งมีจำนวนน้อยไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนี้
- ประธานกรรมการกล่าวว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ที่ได้รับปริญญาบัตรกับผู้ที่มีประสบการณ์และความชำนาญอย่างแท้จริงมีความแตกต่างกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมมากขึ้น การสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความสำคัญ แต่วุฒิสภาก็ต้องการบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างแท้จริงซึ่งอาจไม่มีปริญญาบัตรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ด้วย อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้ผู้ที่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ทำให้เกิดปัญหาใด เนื่องจากได้กำหนดให้ผู้ที่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคุณสมบัติเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ด้วยเช่นกัน จึงเสนอให้ตัดความใน ก. (๓) ออก และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าควรคงความใน ข. (๘) ไว้หรือไม่
- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดความใน ข. (๘) จะทำให้บุพการี คู่สมรส หรือบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่ฝ่ายการเมืองจะเข้ามาใช้อำนาจครอบงำสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้
  - เคยเกิดกรณีคู่สมรสของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภามีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า จากผลสำรวจความเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนร้อยละ ๗๔ มีความเห็นว่า ควรกำหนดห้ามบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคงความใน ข. (๘) อาจไม่เหมาะสม การกำหนดห้ามบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาอาจขัดต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยในต่างประเทศจะไม่มีข้อห้ามในลักษณะดังกล่าว เมื่อร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดให้วุฒิสภาไม่มีอำนาจถอดถอนบุคคลใดแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดห้ามบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา อันจะทำให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นสากลมากขึ้น จึงเสนอให้ตัดความใน ข. (๘) ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) ผู้ไร้ความสามารถที่ไม่ได้พ้นวิญญูหรือเพิกถอน

(๔) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านที่สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าสิบปี

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗)

(๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๕) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๗) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๘) เป็นบุคคลที่ คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางทหารเรือ

มาตรา ๑๑๐

“มาตรา ๑๑๐ ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๙ จะสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเอง หรือจะยินยอมให้นิติบุคคลที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันเสนอชื่อก็ได้ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยว่า ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและผู้ยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้งผู้ใดต้องเข้ารับการเลือกตั้งในด้านใด และให้คำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นที่สุด

ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและผู้ยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ บรรดาที่มีอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้ง และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังสามปีก่อนปีที่มีการสมัครรับเลือกตั้ง และต้องยินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวให้ประชาชนทราบด้วย

การสมัครหรือการยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้ง และการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง และการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่า ควรกำหนดให้มีการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้นหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการว่าจ้างเพื่อให้มีการเสนอบุคคลใดเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา และสอบถามว่าการกำหนดให้มีการแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาสามปีก่อนปีที่มีการสมัครรับเลือกตั้ง มีความมุ่งหมายอย่างไร

- ความว่า “...จะยินยอมให้นิติบุคคลที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันเสนอชื่อก็ได้...” อาจทำให้นิติบุคคลเสนอชื่อบุคคลเป็นจำนวนมากได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นเรื่องความสมัครใจเข้ารับอาสา มาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา ส่วนการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลหรือองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสรรหา เมื่อได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม จึงควรตัดเรื่องการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลหรือองค์กรออก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้มีการเสนอชื่อบุคคลโดยนิติบุคคล จะทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถซึ่งไม่ต้องการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ เมื่อเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้ง หากปรากฏว่าบุคคลที่ถูกเสนอชื่อโดยนิติบุคคลหรือองค์กรไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จะทำให้สังคมทราบว่านิติบุคคลหรือองค์กรนั้นเกิดปัญหาหรือไม่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มอาชีพด้วย

- การกำหนดให้ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนที่มีอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้ง จะทำให้เกิดภาระต่อผู้สมัคร จึงควรกำหนดให้มีการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อผู้สมัครได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า แนวคิดเรื่องเสนอชื่อบุคคลโดยนิติบุคคลหรือองค์กรได้ถูกนำไปใช้ในการสรรหากรรมการขององค์กรอิสระ และการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลอาจเกิดปัญหาเรื่องความยินยอมของบุคคลที่ถูกเสนอชื่อด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้มีการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลจะทำให้มีการกลั่นกรองผู้ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยนิติบุคคลนั้นก่อน อีกทั้งเมื่อผู้ที่ถูกเสนอชื่อโดยนิติบุคคลก่อให้เกิดปัญหาใดจะสามารถติดตามบุคคลนั้นจากนิติบุคคลที่เสนอชื่อได้

- การกำหนดให้มีการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง อาจเป็นการตัดโอกาสองค์กรที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงองค์กรที่ไม่ได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถเสนอชื่อได้นอกจากนี้ เมื่อ กกต. ได้ประกาศรายชื่อผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถร้องคัดค้านรายชื่อนั้นได้

- ความในวรรคหนึ่งที่กำหนดให้มีการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งและกำหนดให้นิติบุคคลสามารถเสนอชื่อได้ด้วย อาจมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกันเอง ส่วนการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลอาจทำให้เกิดปัญหานิติบุคคลไม่ให้การรับรองผู้สมัครอื่นซึ่งไม่ใช่บุคคลที่เสนอโดยนิติบุคคลนั้น

- การกำหนดให้มีการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง จะทำให้ กกต. ต้องตรวจสอบเรื่องความยินยอมของผู้ที่ถูกเสนอชื่อด้วย นอกจากนี้ เมื่อได้กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว เหตุใดจึงกำหนดให้ผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นเรื่องประชาธิปไตยของภาคพลเมืองซึ่งทุกคนมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน การกำหนดให้มีการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลจะทำให้นิติบุคคลหรือองค์กรมีอำนาจควบคุมผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ และอาจทำให้มีการตั้งนิติบุคคลเพื่อเสนอชื่อผู้สมัครเป็น

สมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนมาก จึงควรตัดเรื่องการเสนอชื่อโดยนิติบุคคลออกไป และกำหนดให้มีการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งไว้เท่านั้น นอกจากนี้ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาความในวรรคสอง ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถไม่เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรคำนึงถึงปราชญ์ชาวบ้านที่ไม่มีเอกสารตามวรรคสองมาแสดง
- การกำหนดให้แสดงรายการเสียภาษีจะไม่ทำให้เกิดปัญหาใด และยังเป็นการสร้างมาตรฐานเรื่องการเสียภาษีให้เป็นที่ยอมรับจากสังคม อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดให้ต้องแสดงรายการเสียภาษีภายหลังผู้สมัครได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว
- กฎหมาย ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต้องยื่นหลักฐานการเสียภาษีเงินได้ จึงควรกำหนดรายละเอียดการยื่นหลักฐานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ในกฎหมาย ป.ป.ช.

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่ไม่ต้องเสียภาษีสามารถแสดงเอกสารยืนยันว่ามีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีเงินได้ และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าควรกำหนดให้แสดงรายการเสียภาษีเงินได้ในขั้นตอนการสมัครหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า จากผลสำรวจความเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนร้อยละ ๙๐ มีความเห็นว่า ควรให้ผู้สมัครเปิดเผยทรัพย์สิน และประชาชนร้อยละ ๙๕ มีความเห็นว่า ควรให้ผู้สมัครแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ในขั้นตอนการสมัครด้วย ซึ่งการกำหนดให้มีการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ จะทำให้มีผู้สมัครจำนวนน้อย และอาจทำให้เกิดการกลั่นแกล้งทางการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้สมัครต้องแสดงทรัพย์สิน หนี้สิน และแสดงรายการเสียภาษี จะสามารถถ่วงดุลผู้สมัคร และทำให้ผู้ที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีไม่สามารถเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ด้วย

- การเสียภาษีเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย การกำหนดให้มีการแสดงรายการเสียภาษีจะกระตุ้นให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีมากขึ้น ส่วนการตรวจสอบทรัพย์สิน หนี้สินของ ป.ป.ช. อาจไม่ได้ตรวจสอบเรื่องที่มาของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงควรกำหนดให้มีการตรวจสอบเรื่องการเสียภาษีด้วย ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีรายได้แท้จริงเป็นจำนวนเท่าใด

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า การกำหนดให้แสดงทรัพย์สิน และหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ อาจทำให้เกิดการกลั่นแกล้งทางการเมือง จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ผู้สมัครต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ในขั้นตอนการสมัคร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรมสรรพากรมีฐานข้อมูลเรื่องการเสียภาษีของผู้ที่เสียภาษี จึงควรกำหนดให้ผู้สมัครต้องยินยอมให้มีการตรวจสอบหรือเปิดเผยการเสียภาษี แทนการกำหนดให้ผู้สมัครต้องแสดงรายการเสียภาษี

- การแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะทำให้มีการตรวจสอบผู้ที่มีหน้าที่แสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินว่ามีความร้ายวญผิดปกติหรือไม่ และสามารถตรวจสอบเรื่องการกระทำที่มีผลประโยชน์ขัดกัน (conflict of interest) ได้ด้วย และขอทราบถึงเหตุผลในการกำหนดให้ต้องแสดงรายการเสียภาษีย้อนหลัง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้สมัครต้องยินยอมให้มีการตรวจสอบหรือเปิดเผยการเสียภาษี จะทำให้เกิดความยุ่งยากในการตรวจสอบมากกว่าการกำหนดให้ผู้สมัครต้องแสดงรายการเสียภาษี

- มีการแสดงความเห็นว่า กฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลฎีกาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินก่อนเข้ารับตำแหน่ง แต่ไม่ต้องเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ หากกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จะต้องเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวให้ประชาชนทราบหรือไม่

- ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะต้องเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบก่อนเข้ารับตำแหน่ง แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาโดยทั่วไปไม่ต้องเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบก่อนเข้ารับตำแหน่ง เว้นแต่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติให้เปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องกล้าที่จะใช้ดุลพินิจในทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการวินิจฉัยให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ

- มีการแสดงความเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการมีเจตนารมณ์ให้การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองมีความโปร่งใสและมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งร่างมาตรา ๑๑๐ มีบทบัญญัติที่แตกต่างจากการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้ง และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังสามปีก่อนปีที่มีการสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น ควรพิจารณาบัญญัติเรื่องการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย

- ควรพิจารณาว่าการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้ง และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังสามปีก่อนปีที่มีการสมัครรับเลือกตั้งมีความเหมาะสมหรือไม่ และหากมีการกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง ก็ควรบัญญัติเรื่องดังกล่าวในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ก่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเข้ารับตำแหน่งต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินอยู่แล้ว แต่เรื่องที่ต้องพิจารณา คือ ในวันสมัครรับเลือกตั้งควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า เหตุผลที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากการป้องกันบุคคลดังกล่าวมิให้อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในทางการเมืองแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองซึ่งเป็นการป้องกันในขณะดำรงตำแหน่ง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่วันที่รับสมัครเลือกตั้ง ส่วนการกำหนดให้ต้องรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในวันสมัครรับเลือกตั้งก็ไม่มีความจำเป็นเช่นกัน เนื่องจากระบบภาษีของประเทศไทยสามารถคำนวณรายได้ของบุคคลที่แน่นอนเฉพาะกรณีบุคคลที่มีเงินเดือนประจำเท่านั้น ดังนั้น การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังควรกำหนดให้แสดงรายการดังกล่าวเมื่อมีการเข้าสู่ตำแหน่งจะเหมาะสมมากกว่า

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินในวันสมัครรับเลือกตั้งอาจทำให้เกิดภาระแก่ผู้สมัครมากเกินไป และเป็นการปิดโอกาสในการสมัครของบุคคลบางกลุ่มแต่หากกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินในขณะที่ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งมีการคัดเลือกกันเองให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากสามารถคัดกรองบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ในระดับหนึ่ง

- หากบุคคลธรรมดารายได้ไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดก็ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในวันสมัครรับเลือกตั้งจะเหมาะสมหรือไม่ และความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๑๐ มีการกำหนดให้คณะกรรมการเลือกตั้งเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้ประชาชนทราบ แต่ไม่มีการกำหนดให้ต้องเปิดเผยรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังให้ประชาชนทราบถูกต้องหรือไม่

- การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินและรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากหากบุคคลมีทรัพย์สินจำนวนมากก็ต้องเสียภาษีเงินได้จำนวนมากเช่นกัน ซึ่งการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง ทำให้ทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีทรัพย์สินและชำระภาษีเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งสามารถคัดกรองผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ หากกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง ก็ควรกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัญหาที่ควรพิจารณา คือ การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะเหมาะสมหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะช่วยคัดกรองบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะกรณีบุคคลที่มีทรัพย์สินจำนวนมาก แต่กลับเสียภาษีจำนวนน้อย ซึ่งย่อมมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนเช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ต้องพิจารณาเรื่องการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินกับการแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังแยกกัน โดยกรณีการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังนั้น หากบุคคลใดเสียภาษีแล้วต้องนำหลักฐานการเสียภาษีมาแสดงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และยินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อประชาชนได้ แต่การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินในวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเรื่องที่ยุ้งยากและอาจเป็นการปิดโอกาสผู้สมัครบางคนที่ต้องการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือมีการเสียภาษีน้อยกว่าจำนวนที่ควรจะเป็น ยังมีช่องทางให้สามารถอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้ แต่การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้สมัครจะไม่มีโอกาสได้ชี้แจงหรือทำความเข้าใจกับประชาชน

เนื่องจากเมื่อมีการเปิดเผยรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐานการเสียภาษีแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมถูกประชาชนตัดสินในเบื้องต้นแล้วว่ากระทำการไม่สุจริต

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภายังไม่มีความจำเป็น และเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้สมัครมากเกินไป แต่ควรกำหนดให้มีการแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง เนื่องจากแม้ผู้สมัครจะไม่มีรายได้ ก็ต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบ นอกจากนี้ การใช้ระบบภาษีในการคัดกรองผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็จะช่วยกระตุ้นให้กรมสรรพากรสร้างระบบการจัดเก็บภาษีและการตรวจสอบการชำระภาษีที่มีประสิทธิภาพด้วย

- การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีในการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นการประกาศให้ประชาชนทราบว่าตนมีความบริสุทธิ์ใจในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยเช่นกัน

- การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาอาจจะทำได้ยาก จึงควรแก้ไขเป็นให้แสดงรายการรายได้พร้อมกับรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังจะเหมาะสมมากกว่า

- หากกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา ก็ต้องนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้บังคับกับผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ทั้งนี้ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินต้องใช้เวลาพอสมควรในการตรวจสอบหลักฐานของผู้สมัคร ดังนั้น ในเบื้องต้นหากกำหนดให้ผู้สมัครแสดงหลักฐานการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังก็เป็นการเพียงพอแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในวันสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น โดยบัญญัติให้ชัดเจนว่าแม้มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้เสียภาษี ก็ต้องนำหลักฐานแสดงรายการเงินได้มาแสดงประกอบด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในทางปฏิบัติบุคคลที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด จะไม่ไปยื่นหลักฐานแสดงรายการเงินได้ต่อกรมสรรพากร ทำให้การนำหลักฐานแสดงรายการเงินได้มายื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทำได้ยาก

- ควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังสามปีก่อนปีที่มีการสมัครรับเลือกตั้ง โดยอาจกำหนดรายละเอียดการยื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในช่วงสามปีแรกหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญไว้ในบทเฉพาะกาล

นายอัมพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า ระบบภาษีของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นเพียงการแสดงว่าบุคคลมีรายได้ประจำจำนวนเท่าใด ไม่ได้ครอบคลุมจำนวนรายได้ทั้งหมดของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยในขั้นตอนสุดท้ายให้ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเลือกกันเองเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งไม่ได้นำหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังมาประกอบการพิจารณาแต่อย่างใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีระบบภาษีของประเทศไทยไม่ครอบคลุมเงินได้ทั้งหมดของบุคคลเป็นปัญหาความล้มเหลวของระบบราชการไทย ซึ่งควรมีการแก้ไขให้ระบบราชการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้

- การเสียภาษีเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ต้ออย่างหนึ่ง ดังนั้น การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในวันสมัครรับเลือกตั้ง ย่อมช่วยกลั่นกรองบุคคลผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองได้ในระดับหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ขณะนี้ที่ประชุมได้ข้อยุติเบื้องต้นว่า ไม่ควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้ง แต่ยังคงให้มีการยื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังในวันสมัครรับเลือกตั้ง โดยควรกำหนดรายละเอียดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังแจ้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งต้องคัดเลือกกันเองเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทราบเป็นเบื้องต้น เพื่อประกอบการตัดสินใจในการคัดเลือกกันเองเป็นสมาชิกวุฒิสภา อย่างไรก็ตาม ควรตรา ๑๑๐ ออกทั้งหมด โดยนำรายละเอียดไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณียื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นการยื่นรายการเสียภาษีเฉพาะของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือต้องยื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังของคู่สมรสด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณียื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นการยื่นหลักฐานแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังเฉพาะบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้ตรา ๑๑๐ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๑๑

“มาตรา ๑๑๑ ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๙ พร้อมทั้งบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังของบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและผู้ยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้ง เลือกกันเองให้เหลือกลุ่มละสิบห้าคนเรียงตามลำดับคะแนนที่ได้รับ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและผู้ยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้งแต่ละคนมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และจะลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มที่ตนเองสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อมิได้

ผู้ได้รับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดสิบลำดับแรกในแต่ละด้าน เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในด้านนั้น ๆ ถ้ามีผู้ได้คะแนนเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีจับสลากเรียงลำดับ ส่วนที่เหลืออีกห้าคนให้ขึ้นบัญชีไว้เรียงตามลำดับคะแนนที่ได้รับ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกาศรายชื่อ บัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังตามวรรคหนึ่ง การเลือกตั้งและการคัดค้านการเลือกตั้งตามวรรคสอง

และการขึ้นบัญชีตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๑๑ ควรตัดออก และนำรายละเอียดไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มีการสอบถามว่า ความในวรรคสามของร่างมาตรา ๑๑๑ ความว่า “...ให้ใช้วิธีจับสลากเรียงลำดับ...” ควรแก้ไขโดยกำหนดให้มีการคัดกรอง กรณีผู้ได้คะแนนเท่ากันหลายคนจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๑๑๑ ออกทั้งมาตรา โดยรายละเอียดในร่างมาตรา ๑๑๑ จะได้นำไปพิจารณาอีกครั้งในการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้ตัดร่างมาตรา ๑๑๑ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมิได้

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๑๒ ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งจำนวนกี่ปี

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจัดทำโดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA Poll) ปรากฏว่า ประชาชนร้อยละ ๗๓.๘๔ เห็นว่า ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี ประชาชนร้อยละ ๑๐.๙๖ เห็นว่า ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และประชาชนร้อยละ ๖.๑๖ เห็นว่า ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี แต่ในสามปีแรกให้มีการจับสลากให้พ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ทั้งนี้ ส่วนตัวเห็นว่า ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่ควรจำกัดให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจเกิดสุญญากาศทางการเมืองในกรณีมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ นอกจากนั้น ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะไม่กระทำพร้อมกัน จึงไม่มีปัญหาเรื่องไม่มีฝ่ายนิติบัญญัติปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาหรือเกิดสุญญากาศทางการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เดิมมีการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี โดยในสามปีแรกให้มีการจับสลากให้พ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ดังนั้น วุฒิสภาจึงไม่มีปัญหาเรื่องการเปิดสมัยประชุม เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกครบองค์ประชุมในการเปิดประชุมวุฒิสภา แต่หากกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งที่ตายตัวอาจเกิดปัญหาองค์ประชุมไม่เพียงพอในการเปิดประชุมวุฒิสภา ทั้งนี้ ควรกำหนดระยะเวลาในการเปิดสมัยประชุมของวุฒิสภาให้สอดคล้องกับการเปิดสมัยประชุมของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีจำนวนสมาชิกครบเป็นองค์ประชุมในการเปิดประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาเรื่องสำคัญตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ที่มาของวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการมีการคัดเลือกที่ซับซ้อน จึงควรกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งห้าถึงหกปี โดยหากกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี อาจให้มีการหมุนเวียนกันพ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดทุก ๆ สี่ปี ก็ได้

- อาจกำหนดในบทเฉพาะกาลว่า ในระยะแรกภายหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับ ให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และเมื่อพ้นระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพิ่มขึ้นได้ หากสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี แต่สมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการมีที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม กลับมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุสมผลแต่อย่างใด

- วุฒิสภาทำหน้าที่สำคัญในการให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ซึ่งหากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี อาจส่งผลให้สมาชิกวุฒิสภาบางชุดไม่สามารถให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระบางองค์กรได้ เนื่องจากองค์กรอิสระบางองค์กรมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวกว่าสมาชิกวุฒิสภา

- ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งห้าปี เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ในกรณีมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามวาระ

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งห้าปี เหตุใดจึงให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สาเหตุที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว เนื่องจากปัจจุบันโลกมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีแนวคิดใหม่ ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของประเทศไทย

- เหตุผลที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งห้าถึงหกปี เพื่อมิให้การดำเนินงานด้านนิติบัญญัติขาดความต่อเนื่อง หากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามวาระ แต่หากเห็นควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีแนวคิดใหม่ ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเมือง ก็ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งห้าปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

- ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ เหตุใดจึงต้องจำกัดให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเดิมเหตุผลที่จำกัดให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เนื่องจากวุฒิสภามีอำนาจมาก จึงอาจเกิดการเอื้อผลประโยชน์ในทางการเมืองได้ แต่หากตัดอำนาจสำคัญบางประการของวุฒิสภาไป เช่น อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้คราวละสี่ปีและไม่เกินสองวาระ ก็เป็นเรื่องที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม หากเห็นควรให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ควรกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปี จะเหมาะสมมากกว่า

- สมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงควรเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดก้าวหน้าได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หากประชาชนไม่ยอมรับก็ย่อมไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ควรกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

- สาเหตุที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมมีวาระการดำรงตำแหน่งได้ถึงหกปี เนื่องจากผู้สมัครจะถูกตัดสิทธิไม่ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สอง ในขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยไม่จำกัดวาระ ผู้สมัครจะไม่ถูกตัดสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป

- การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึงการเมืองของประเทศไทย ในอนาคตประกอบด้วย ซึ่งวุฒิสภาจะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดดุลยภาพทางการเมือง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมดุลทางการเมือง ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี ส่วนจะให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวหรือสองวาระ ที่ประชุมควรพิจารณาให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

- การเกิดสุญญากาศทางการเมืองมีความเป็นไปได้น้อย เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีกระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เนื่องจากหากกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งยาวเกินไป ย่อมไม่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือแนวคิดใหม่ๆ ที่ทันสมัยในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภานั้น ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศที่มีระยะเวลาห้าปี และเป็นนวัตกรรมใหม่ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละห้าปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมิได้”

เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา กรณีเป็นบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภามาก่อน ควรกำหนดไว้ในคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาก่อน หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภามีผลประโยชน์ทับซ้อนจากพรรคการเมืองซึ่งอาจกระทบต่อการทำหน้าที่และไม่มีความเป็นกลางทางการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาก่อน หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน ต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี เนื่องจากในระหว่างที่พ้นจากตำแหน่งแต่ยังไม่ครบห้าปี บุคคลดังกล่าวอาจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อรอเวลาให้ครบกำหนดและลงสมัครรับเลือกตั้งการเมืองระดับชาติอีกครั้ง

- สมาชิกวุฒิสภาที่พ้นจากตำแหน่งยังไม่เกินห้าปี ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นได้ เนื่องจากร่างมาตรา ๑๑๖ กำหนดห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาที่พ้นจากตำแหน่งยังไม่เกินห้าปี จะไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้ ซึ่งรวมถึงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละห้าปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมิได้

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่”

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีการตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือไม่ และหากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ร่างมาตรา ๑๑๓ ของรัฐธรรมนูญนี้ก็ควรคงหลักการดังกล่าวไว้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า คณะกรรมการได้ออกแบบกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่โดยแบ่งการเลือกตั้งออกเป็นสองวัน คือวันที่หนึ่งเป็นการเลือกตั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด และวันที่สองเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ดังนั้น การกำหนดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามร่างมาตรา ๑๑๓ จะกำหนดให้วันใดเป็นวันเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบมีกระบวนการเลือกตั้งหลายขั้นตอน จึงควรให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทางอ้อม คณะกรรมการจะกำหนดวันเลือกตั้งอย่างไร

- มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดว่า “เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเริ่มการสรรหาและระยะเวลาการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งต้องทำการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาสิ้นสุดลง” เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศกำหนดวันเริ่มการสรรหาและระยะเวลาการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งอาจนำมาใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ยึดโยงกับพระมหากษัตริย์ ดังนั้นเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๓ เป็นดังนี้ “เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการดำเนินการเพื่อเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่เป็นคราวเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๓ เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการดำเนินการเพื่อเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่เป็นคราวเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๙
- (๕) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
- (๖) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา
- (๗) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท
- (๘) ฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือกรณีศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี มีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแต่มีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา

คัดค้านคำพิพากษา คดีจึงยังไม่ถึงที่สุดและบุคคลดังกล่าวยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปได้ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากศาลฎีกาได้เคยมีคำพิพากษาคดีทุจริตการเลือกตั้งคดีหนึ่งว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นยังไม่สมบูรณ์ทำให้ผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่ขัดแย้งกับคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้วางบรรทัดฐานไว้ว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นมีผลบังคับทันทีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา เว้นแต่จะมีการขอทุเลาการบังคับตามคำพิพากษา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า เรื่องการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยดำเนินคดีกับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในคดีดังกล่าวศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นระยะเวลาห้าปี แต่ผู้ถูกร้องยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวได้ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นในระหว่างคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว ในกรณีนี้หลักเกณฑ์การพิจารณาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น แม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ซึ่งแตกต่างจากแนวปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทยกรณีที่ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นได้จะต้องเป็นกรณีคำพิพากษาถึงที่สุด จึงควรมีความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว

- มีการแสดงความเห็นว่า เรื่องการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือโดยคำพิพากษาของศาล ไม่ว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะถึงที่สุดหรือไม่ ห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวลงสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับนั้นควรกำหนดไว้ในคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในทุกระดับ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ควรกำหนดหลักการเพิ่มเติมในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจากคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือโดยคำพิพากษาของศาล ไม่ว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะถึงที่สุดหรือไม่ก็ตาม ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งห้ามมิให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔ ไว้ก่อน

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ เมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้านใดว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้อยู่ในบัญชีตามมาตรา ๑๑๑ วรรคสาม ซึ่งได้คะแนนสูงสุดเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกวุฒิสภาผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่ว่างลงจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการดังกล่าวก็ได้ หากในด้านใดไม่มีผู้อยู่ในบัญชีตามมาตรา ๑๑๑ วรรคสามเหลืออยู่ ให้ถือว่าวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่เหลืออยู่”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้ตราร่างมาตรา ๑๑๕ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการของร่างมาตรา ๑๑๖ ควรนำไปบัญญัติไว้ในคุณสมบัติของรัฐมนตรี และสอบถามว่า เรื่องห้ามบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินห้าปีจะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้นั้น ห้ามเฉพาะการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ไม่ได้ห้ามการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้หรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๙๙ (๑๔) ได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องพ้นจากสมาชิกภาพมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ซึ่งแตกต่างจากหลักการของร่างมาตรา ๑๑๖ ที่กำหนดห้ามบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้

- ระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ ควรกำหนดระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีเช่นเดียวกับคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในร่างมาตรา ๙๙ (๑๔)

- กรณีมีผู้กระทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรม จะมีกระบวนการเพื่อดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดอย่างไร เนื่องจากคณะกรรมการไม่มีมาตรการรองรับไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรม

- ร่างรัฐธรรมนูญในส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งมีถ้อยคำที่อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นถ้อยคำที่นำมาจากมาตรา ๑๓๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือสั่งยกคำร้องกรณีที่มีผู้ร้องว่ามีการกระทำความผิดการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาทุกกรณี

- ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่ารวมถึงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยหรือไม่

- ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น ระยะเวลาตามร่างมาตรา ๙๙ (๑๔) จะขัดกับระยะเวลาในร่างมาตรา ๑๑๖ หรือไม่

- ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นให้เหลือเพียงสองปี เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปและสมาชิกวุฒิสภาอาจถูกแทรกแซงจากพรรคการเมืองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองภายหลังพ้นตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้

- ระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเพื่อไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อไปดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็น

ตำแหน่งในฝ่ายนิติบัญญัตินั้น ควรกำหนดระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งเท่ากัน แต่หากไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งในฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ควรกำหนดระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามร่างมาตรา ๑๑๖ หมายความว่ารวมถึงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ดังนั้น ระยะเวลาการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามร่างมาตรา ๑๑๖ จึงเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แจ้งต่อที่ประชุมว่า พระครูปัญญาสุธรรมวิเทศได้เสนอความเห็นให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ ส่วนกลุ่มเครือข่ายพิทักษ์รักษาศาสนาพุทธแห่งประเทศไทยเสนอว่าหากไม่สามารถกำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ ก็ขอให้มีการบัญญัติคุ้มครองศาสนาพุทธไว้ในรัฐธรรมนูญ และให้รัฐพึงคุ้มครองพระไตรปิฎกด้วย

ในการนี้ ได้เสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ธันวาคม ๒๕๕๘) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน ๕,๘๐๐ คนทั่วประเทศ สรุปได้ว่า

๑. การติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ มีผู้ที่ติดตาม ร้อยละ ๘๕.๑ แหล่งข้อมูลที่ติดตาม ได้แก่ โทรทัศน์ ร้อยละ ๙๔.๘ หนังสือพิมพ์/เอกสาร/สื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ ๒๐.๔ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ ๑๗.๗ และวิทยุ ร้อยละ ๑๐.๐

๒. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ผ่านๆ มา ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีประชาชนไปทุกครั้ง ร้อยละ ๘๒.๓

๓. การแสดงความบริสุทธิ์ใจของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง

- เห็นด้วยให้มีการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและคู่สมรส รวมทั้งบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ร้อยละ ๙๐.๔ และเห็นว่าควรมีการแสดงหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ร้อยละ ๙๔.๙

- เห็นด้วยให้แสดงหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมด้าย้อนหลัง ๓ ปี ร้อยละ ๒๘.๘ และให้ย้อนหลัง ๕ ปี ร้อยละ ๓๒.๔

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

- เห็นด้วยการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ร้อยละ ๖๓.๖ ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ ร้อยละ ๑๗.๘ และไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๖

- เห็นด้วยกับการใช้บัตรเลือกตั้ง ส.ส. เพียงใบเดียว ร้อยละ ๗๗.๖ และไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๑๕.๓

๕. สิ่งสำคัญในการพิจารณาลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คือ ตัวผู้สมัครและพรรค ร้อยละ ๖๐.๔

๖. การดำเนินการกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนที่ไม่ประสงค์จะเลือกใคร (โหวตโน) เห็นว่า ผู้สมัครคนนั้นไม่ควรลงสมัครในการเลือกตั้งครั้งต่อไปอีก และให้พรรคการเมืองส่งคนใหม่มาแทน ร้อยละ ๔๑.๒ และเห็นว่าควรรยอมให้ผู้สมัครคนนั้นลงสมัครใหม่ได้อีกครั้ง ร้อยละ ๔๐.๓

๗. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี

- การตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกตั้งหากกำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องเสนอชื่อผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี โดยประกาศให้ประชาชนทราบก่อนการเลือกตั้ง เห็นว่า มีผลต่อการตัดสินใจ ร้อยละ ๘๖.๙ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ ร้อยละ ๑๓.๑

- การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องประกาศรายชื่อผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีให้ประชาชนทราบก่อนการเลือกตั้ง มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๘๐.๗

๘. ความเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี

- หากผู้ที่พรรคการเมืองประกาศว่าจะเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยบุคคลนั้นอาจจะเป็นผู้สมัคร ส.ส. ของพรรค หรือสมาชิกของพรรค หรือบุคคลอื่นก็ได้ มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๖๔.๓ และไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒๓.๙

- หากบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก ส.ส. ด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของ ส.ส. มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๒

๙. จำนวนรายชื่อผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชน มีผู้เห็นว่าไม่ควรเกินสามคน ร้อยละ ๔๓.๔ และเห็นว่าไม่ควรเกินห้าคน ร้อยละ ๘.๒

๑๐. ความคิดเห็นที่มีต่อสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

- ถ้า ส.ว. มีหน้าที่ดูแล กลั่นกรองกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ แต่ไม่มีหน้าที่ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๕๘.๖

- รูปแบบที่มาของ ส.ว. ที่จะเหมาะสมกับหน้าที่ มีผู้เห็นว่าควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งหมด ร้อยละ ๗๗.๒ และเห็นว่าควรมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยกลุ่มอาชีพ/กลุ่มสังคมที่เลือกกันเอง ร้อยละ ๑๓.๒

๑๑. การกำหนดให้ผู้ที่จะมาเป็น ส.ส. กับ ส.ว. ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันในฐานะสามี ภรรยา บิดา มารดา หรือบุตรของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๗๔.๓

๑๒. การตัดสิทธิทางการเมืองกับนักการเมืองที่ถูกศาลตัดสินว่าทุจริตต่อหน้าที่ มีผู้เห็นว่าควรห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดชีวิต ร้อยละ ๕๙.๔ และเห็นว่าควรห้ามลงสมัครรับเลือกตั้ง ๕ ปี ร้อยละ ๓๔.๐

๑๓. การตัดสิทธิทางการเมืองกับนักการเมืองที่ถูกศาลตัดสินว่าทุจริตการเลือกตั้ง มีผู้เห็นว่าควรห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดชีวิต ร้อยละ ๕๘.๗ และเห็นว่าควรห้ามลงสมัครรับเลือกตั้ง ๕ ปี ร้อยละ ๓๕.๔ ส่วนช่วงเวลาที่ถูกตัดสิทธิทางการเมือง มีผู้เห็นว่าควรเป็นช่วงก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ร้อยละ ๖๘.๐

๑๔. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระ

- การห้ามผู้ที่ถูกศาลตัดสินว่าทุจริตต่อหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐเข้าสมัครรับการเลือกตั้งหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๙

- การห้ามผู้ที่ถูกศาลตัดสินว่าทุจริตต่อหน้าที่ในหน่วยงานภาคเอกชนเข้าสมัครรับการเลือกตั้ง หรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๕

๑๕. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นในการร่างรัฐธรรมนูญ มีผู้แสดงความคิดเห็น ร้อยละ ๒๕.๓ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- การกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและเด็ดขาดกับคดีทุจริตคอร์รัปชัน ยาเสพติด การข่มขืน และการฆ่าผู้อื่น เช่น การประหารชีวิตโดยไม่ต้องมีการอภัยโทษ เป็นต้น
  - การจัดทำรัฐธรรมนูญให้เป็นประโยชน์กับประชาชนเป็นสำคัญ
  - รัฐธรรมนูญควรเน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใส
  - ควรมีการประชาสัมพันธ์/ให้ความรู้เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนมากขึ้น เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้แจกประชาชน หรือการเพิ่มช่องทางการให้ความรู้ เป็นต้น
  - ควรเร่งจัดทำรัฐธรรมนูญให้เสร็จ จะได้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว
- ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในระดับจังหวัด เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดที่มากขึ้น จะสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ในการเข้าถึงกลุ่มบุคคลได้อย่างถูกต้อง

ประธานกรรมการเสนอว่า ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญหากคณะกรรมการบัญญัติให้เป็นไปตามผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติว่าประชาชนจะมีความคิดเห็นอย่างไรต่อร่างรัฐธรรมนูญนี้ โดยจัดทำทั้งในระดับประเทศและในระดับภาค รวมทั้งสอบถามความเข้าใจของประชาชนต่อบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใดเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า มีโครงการจะสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกครั้งหนึ่งในสัปดาห์ที่ ๓ ของเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ แต่ทั้งนี้จะสำรวจในระดับใดขึ้นอยู่กับงบประมาณ

ประธานกรรมการขอให้คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เสนอบประมาณค่าใช้จ่ายในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรขอความร่วมมือจากรายการโทรทัศน์ให้เสนอแถบตัวอักษรข่าววิ่งเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นที่สำคัญเพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับประชาชนเพิ่มขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง

ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นว่า ควรตั้งคำถามในประเด็นสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับหลักการสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งระบุเหตุผลในการร่างมาตรานั้นๆ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคมได้ง่ายขึ้น จากนั้นให้นำหลักการสำคัญดังกล่าวออกเผยแพร่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๒๕ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์